

ՄԻՋԵԿԵՂԵՅԱԿԱՆ

ՄԻՋԵԿԵՂԵՅԱԿԱՆ ԱՆՆԱԽԱԴԵՊ ՄԻ ՓԱՍՏԱԹՈՒՂԹ

Charta Oecumenica ԷԿՈՒՄԵՆԻԿ ՈՒՂԵԳԻԾ

2001 թ. ապրիլի 22-ին Սյրասբուրգում ստորագրվեց Charta Oecumenica-ն՝ Էկումենիկ Ուղեգիծը: Այս Ուղեգիծը, որ նպատակ ունի Եվրոպայում նոր ավյուն հաղորդել միջեկեղեցական հարաբերություններին, ստորագրեցին Եվրոպայի Եպիսկոպոսաց ժողովի նախագահ կարդինալ Միլոսլավ Վլոքը և Եվրոպայի Եկեղեցիների Համաժողովի (Կոնֆերանս) նախագահ մեթոդիկոս Երեմին (Հայաստանյայց Առաքելական Եկեղեցին անդամակցում է եվրոպական Եկեղեցիները միավորող Էկումենիկ այս կազմակերպությանը 1977 թ. ի վեր):

2003 թվականի մայիսի 28-ից մինչև հունիսի 1-ը Գերմանիայում քեդի ունեցավ եկեղեցական հավաք (Kirchentag), այս անգամ՝ առաջինը լինելով Կաթոլիկ և Ավետարանական Եկեղեցիների միասնական ջանքերով, կազմակերպությամբ և պատասխանատվությամբ: Գերմանիայի պապության մեջ աննախադեպ այս հավաքին կաթոլիկ, ավետարանական և այլ դավանանքների ու կրոնների հավաքացյալներն առիթն ունեցան հանդիպելու իրար հետ, փոխադարձաբար ծանոթանալու միմյանց մշակույթին և դավանանքին: Մեծ և ծանրակշիռ դեր խաղաց նաև Charta Oecumenica-ն: Հանդիսավոր պայմաններում Գերմանիայի Եկեղեցիների Համագործակցության անդամ 16 Եկեղեցիներ, այդ թվում՝ նաև Հայ Եկեղեցին, հանձին Գերմանահայոց Առաջնորդության, մեծ շուքով ստորագրեցին Charta Oecumenica-ն: Այս ձևով մի նոր աստիճանի է բարձրանում Եվրոպայում քրիստոնյա Եկեղեցիների համագործակցությունը:

Եվրոպան և Եկեղեցիները

Վերջին փաստամյակներում քրիստոնյաները և քրիստոնեական Եկեղեցիները կարողացան ապրել միասնաբար ավելի հաշիւ և բարյացակամ մթնոլորտում: Եկեղեցիների միջև համագործակցությունն ապահովելու համար անհրաժեշտ է այս ոգին ամրացնել ու զարգացնել: Դեռևս գոյություն ունեցող փարաձայնությունները, սակայն, ոչ թե պետք է որ խոչընդոտեն, այլ մեզ համար խթան հանդիսանան միասնաբար քարոզելու Ավետարանի

պատգամը: Charta Oecumenica-ի նպատակն էլ այս է, բայց ոչ թե ընդհանուր առմամբ միայն, այլ կոնկրետ ձևով. ընթանիքներում, համայնքներում, ինչպես նաև Եվրոպայի և ամբողջ աշխարհի Եկեղեցիների համագործակցության միջոցով: Charta Oecumenica-ի ամօրացմանը վկայում է, որ սույն գրությունը վարդապետական, դոգմափիլ և կամ եկեղեցա-իրավական նկարագիր չունի: Իր նպատակն է՝ հիմք ստեղծել Եվրոպայի Եկեղեցիների համագործակցության ծավալման համար, որոնք խմբագրված են 12 ուղեգծերի և 24 պարտավորությունների մեջ:

Charta Oecumenica-ի գաղափարը ծնունդ է առել Եվրոպայի Միջեկեղեցական ժողովից, որ փեղի ունեցավ Գրացում (Ավստրիա) 1997 թվականին: Նոր և միասնաբար զարգացող Եվրոպան ենթաեղ է ստեղծում միջեկեղեցական միասնական կյանքի և Եկեղեցիների գործունեության: Եվրոպայում ընթացող քաղաքական և հասարակական փոփոխությունները կարևորում են և անհրաժեշտ դարձնում Եկեղեցիների գործունեությունը, սակայն ոչ առանձնակի, այլ էկումենիկ ոգով՝ Եկեղեցիների միասնական համագործակցությամբ:

Քաղաքական գործիչները երկխոսությունների ճանապարհով փորձում են ուրվագծել և փեսք ու պարկեր փալ նոր՝ միասին աճող Եվրոպական միությանը: Այս առնչությամբ առաջ են գալիս բազմազան հարցեր, ինչպիսիք են. Միացյալ Եվրոպան արդյո՞ք միայն խնայողա-փնտրեսական գաղափարով առաջնորդվող մի միություն է լինելու, մի «Եվրո-ցամաքամաս»: Եվ կամ Եվրոպան լինելու է մի «փուն» բոլորի համար, որտեղ յուրաքանչյուրն ունենա ապրելու և գործելու համահավասար իրավունքը, և որտեղ հարզվեն մարդու իրավունքները: Միացյալ Եվրոպան արդյոք ընդգրկում է ամբողջ Եվրոպան, թե այն դառնալու է միավորված Արևմուտքի և բաժանյալ Արևելքի անհավասար մի ամբողջություն: Ի՞նչ դեր են խաղալու Եկեղեցիները Եվրոպայի զարգացման և կերպավորման գործում:

Իր ողջ կրոնական և մշակութային բազմազանության մեջ դարերի ընթացքում Եվրոպան ստացել է առավելաբար քրիստոնեական դրոշմ և նկարագիր: Սակայն սա միշտ օրինաբեր և խաղաղարար պարմական ընթացք չի ապահովել: Charta Oecumenica-ն հերկյալ ձևով է բնորոշում. «Միաժամանակ, քրիստոնյաների անփարբերությունը պարճառ է դարձել մի շարք չարիքների թե՛ Եվրոպայում և թե՛ նրա սահմաններից դուրս» (զլուխ Գ 7): Ասվածի բնորոշ օրինակներն են խաչակիրների արշավանքները, պարերազմի հանգեցնող դավանաբանական վեճերը, քարոզչության բողի փակ անխնա մարդոտությունը և այլն: Եկեղեցիների պառակտումներն ու վեճերը, որոնք հաճախ թշնամությունների և պարերազմների դուռ էին բացում, խորապես վնասեցին Ավերարանի ոգուն:

Այսօր քրիստոնյաները համարձակ կանգնած են արդի մարտահրավերների առջև և համոզված՝ քրիստոնեական Եկեղեցու էկումենիկ ոգով միությանը: Այս իմաստով Charta Oecumenica-ն նպարակ է հերարայնում վերականգնել Եվրոպայի Եկեղեցիների հարգանքն ու հեղինակությունը: Միաժամանակ Եկեղեցիները ցանկանում են ցույց փալ իրենց մշակութային և դավանական գեղեցիկ բազմազանությունը և որ նրանք համերաշխորեն կարող են գործել քրիստոնեական մյուս դավանանքների և ոչ-քրիստոնեական մյուս կրոնների հեր:

Charta Oecumenica-ի Բովանդակությունը

Charta Oecumenica-ի բնագիր լեզուն գերմաներենն է: Իր բովանդակությամբ այն բաժանված է նախաբանի և 3 գլուխների: Charta Oecumenica-ն ընգրկում է էկումենիկ կյանքի և միջեկեղեցական հարաբերությունների գործնական առաջարկներ, որոնք խմբավորված են 12 մասերի և 24 հանձնառությունների մեջ: Իր հերթին յուրաքանչյուր գլուխ սկսում է Սուրբ Գրքի մի բնաբանով:

Առաջին գլուխը կարևորում է հավաքի միասնությունը, որ բոլոր քրիստոնյա Եկեղեցիները, հիմնվելով Քրիստոսի Ավետարանի վրա, քարոզում են Աստծու խոսքը: Ավետարանով հավաքի միասնությունը նախապայմանն է միջեկեղեցական համագործակցության (գլուխ Ա, մաս 1):

Երկրորդ գլխում քննարկվում են Եկեղեցիների միասնական համագործակցության կարելիություններն ու ձևերը, ինչպիսիք են՝ միասնաբար Ավետարանը քարոզել (գլուխ Բ, մաս 2), իրար ընդառաջ գնալ (գլուխ Բ, մաս 3), միասնաբար գործել (գլուխ Բ, մաս 4), միասին աղոթել (գլուխ Բ, մաս 5) և երկխոսությունները շարունակել (գլուխ Բ, մաս 6):

Երրորդ գլուխը նվիրված է Եկեղեցիների միասնական պատասխանատվությանը Եվրոպայում և նրա կազմավորմանը: Եվրոպան միասին կերպով (գլուխ Գ, մաս 7), ժողովուրդներ և մշակույթներ հաշտեցնելը (գլուխ Գ, մաս 8) և Արարչաստեղծ աշխարհը պահպանելը (գլուխ Գ, մաս 9) կազմում են էական պարտականությունները, որոնք վերապահված են Եկեղեցիներին: Այս ճանապարհին մեծ դեր է խաղում հարգանքն ու փոխհասկացողությունը և ինչու չէ՝ նաև համագործակցությունն այլ կրոնների հետ: Այս իմաստով կարևոր է հրեականության հետ միասնությունը խորացնելը (գլուխ Գ, մաս 10), իսլամի հետ հարաբերություններ մշակելը (գլուխ Գ, մաս 11) և այլ կրոններ և աշխարհայացքներ դավանողների հետ հանդիպումներ կազմակերպելը (գլուխ Գ, մաս 12):

Charta Oecumenica-ի 12 մասերից յուրաքանչյուրն ունի 2 հարված. 1-ինի մեջ նկարագրվում են Եկեղեցիների պարտականությունները, իսկ 2-րդ հարվածում նշված են երկու հստակ պարտավորություններ իրագործելու համար բոլոր պարտականությունները: Charta Oecumenica-ն «նկարագրում է էկումենիկ հիմնական պարտականությունները, որոնք սկիզբ են տալիս մի շարք ուղեգծերի և պարտավորությունների: Այն հարկ է, որ քաջալերի երկխոսության և համագործակցության էկումենիկ մի մշակույթ՝ եկեղեցական կյանքի բոլոր մակարդակների վրա, և այս նպատակի համար համընդհանուր մի չափանիշ ստեղծի»:

*

* *

Պատմական և Եկեղեցիների պատմության մեջ աննախադեպ այս փաստաթղթի կարևորությունից ելնելով՝ ցանկանում ենք հայ ընթերցողին ներկայացնել Charta Oecumenica-ի հայերեն թարգմանությունը:

Charta Oecumenica

Leitlinien für die wachsende Zusammenarbeit unter den Kirchen in Europa

Էկումենիկ Ուղեգիծ

Ուղեցույց Եվրոպայում Եկեղեցիների միջև ընդլայնվող համագործակցության

«Փառք Տօր և Որդւոյ եւ Տոգույն Սրբոյ»:

Իբրև Եվրոպայի Եկեղեցիների Համաժողով (ԵԵՄ) և իբրև Եվրոպայի Եպիսկոպոսաց Համաժողովների Խորհուրդ (ԵԵՄՆ)*, հավատարիմ եվրոպական էկումենիկ երկու համախմբումների՝ Բազելի (1989) և Գրացի (1997) պարզամի ոգուն, նախանձախույզ ենք մեր միջև բարգավաճած միասնությունը պահպանելու և զարգացնելու: Գոհություն ենք հայտնում մեր երրյակ Աստծուն, որ Իր Սուրբ Տոգու միջոցով մեր քայլերն առաջնորդում է դեպի հարստուն միասնություն:

Էկումենիկ համագործակցության բազմազան ձևեր արդեն սրացել են իրենց հասարակումը: Հավատարիմ Քրիստոսի աղոթքին՝ «որպեսզի ամենքը մի լինեն. ինչպես դու, Հայր, իմ մեջ, որպեսզի նրանք էլ մեր մեջ լինեն, և որպեսզի աշխարհն էլ հավատա, թե դու ուղարկեցին ինձ» (Յովհ. ԺԷ 21), իրավունք չունենք այսօրվա կացության դիմաց անկարբեք մնալու: Մեր մեղքի գիտակցությամբ և դարձի պարտադրականությամբ պետք է ջանք թափենք՝ դեռևս մեր մեջ գոյություն ունեցող պատակաբանությունները հաղթահարելու, որպեսզի Ս. Ավետարանի պատգամը ժողովուրդների մեջ հավատարիմորեն միասնաբար քարոզենք:

Ս. Գրքի մեջ Աստծու խոսքի մեր միասնական ընկալումով և մեր միասնական հավատքի խոստովանության հրավերով, ինչպես նաև, ըստ ընդունված ճշմարտության, հավաքական աշխատանքով ցանկանում ենք բոլոր մարդկանց սիրո և հույսի վկայությունը տալ:

Արևմտյան օկիդանտից մինչև Ուրալ և Նյուսիսային Բևեռից մինչև Միջերկրական ծով տարածվող եվրոպական մեր մայրցամաքում, որ այսօր, ավելի քան երբեք, բազմաբնույթ մշակույթի մի պարկերն է կրում, ցանկանում ենք Ս. Ավետարանի հեղ, իբրև Աստծու պարկեր սրբեղծված, մարդ անհատի արժանապատվությունը պաշտպանել և իբրև Եկեղեցիներ՝ ժողովուրդների և մշակութային հաշտության համար պայքարել:

Այս խնամքով, սույն Էկումենիկ Ուղեգիծն ընդունում ենք իբրև միասնական պարտավորություն երկխոսության և համագործակցության համար: Այն նկարագրում է էկումենիկ հիմնական պարտականությունները, որոնք սկիզբ են տալիս մի շարք ուղեգծերի և պարտավորությունների: Այն պետք է որ բաջակերի երկխոսության և համագործակցության էկումենիկ մի մշակույթ՝ եկեղեցական կյանքի բո-

* Եվրոպայի Եկեղեցիների Համաժողովին (ԵԵՄ) մաս են կազմում Եվրոպայի Ուղղափառ Եկեղեցիների մեծ մասը, ինչպես նաև Եվրոպայի Բաղնիկաբայ, Անգլիկան, Հին Կաթոլիկ և ազատ Եկեղեցիները: Իսկ Եվրոպայի Եպիսկոպոսաց Համաժողովների Խորհուրդին (ԵԵՄՆ) մաս են կազմում Եվրոպայում Հռոմեական-Կաթոլիկ Եպիսկոպոսաց Համաժողովները:

յոր մակարդակների վրա և այս նպատակի համար համընդհանուր մի չափանիշ արեղծելուն: Այդուհանդերձ, այն վարդապետական-դավանական և եկեղեցա-իրավական-օրինական բնույթ չունի: Իր պարտադրականությունը կայանում է եկրոպական Եկեղեցիների և Էկումենիկ կազմակերպությունների ինքնապարտավորության մեջ: Նրանք, հիմք ունենալով այս գրությունը, կարող են իրենց շրջանակների համար յուրահատուկ հավելումներ և միասնական հեռանկարներ մշակել, որոնք կհամապատասխանեն ուղղակի իրենց հաշույն պահանջներին և նրանցից բխող պարտավորություններին:

Ա

ՆԱՎԱՏՈՒՄ ԵՆՔ

«ՄԵԿ, ՍՈՒՐԲ, ԸՆԴՆԱՆՐԱԿԱՆ ԵՎ ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑՈՒՆ»

«Զանազան պահել ճշգու միությունը խաղաղության կապով. մեկ մարմին և մեկ հոգի, ինչպես որ կանգնեցիր ձեր կոչման միակ հույսին: Մեկ Տեր կա, մեկ հավար, մեկ մկրտություն, մեկ Աստված, Նայր բոլորի, որ է բոլորից վեր, բոլորի միջով և մեր բոլորի մեջ» (Եփես. Դ 3-6):

1. Միասնաբար կոչված ենք ի հավաքս միության

Նիսուս Քրիստոսի Ավետարանով, ինչպես որ Ս. Գիրքն է վկայում և Նիկիո-Նոստարանուպոլսո (381) Նավաքո Նանգանակում է արտահայտվում, հավաքում ենք երեքսրբյան Աստծուն ճորը, Որդուն և Սուրբ Ջոզուն: Որովհետև այս հանգանակով ենք խոստովանում «Մեկ, Սուրբ, Ընդհանրական և Առաքելական Եկեղեցին», մեր Էկումենիկ անհեղափոխելի պարտականությունը կայանում է սույն միությունը, որ միշտ Աստծու շնորհն է, փեսանելի դարձնելու մեջ:

Դավանանքում դեռևս էական տարբերություններն արգելք են հանդիսանում փեսանելի միությանը: Ի մասնավորի Եկեղեցու և իր միության մասին, [սուրբ] խորհուրդների և [նվիրապետական] կարգերի մասին կան տարբեր փեսակերներ: Մակայն մենք նրանց մեջ պետք չէ որ հապաղենք: Նիսուս Քրիստոս խաչի վրա մեզ հայրենց իր սերն ու հաշտության խորհուրդը: Իբրև իր հետևորդներ, ցանկանում ենք մեր կարելին ի գործ դնել՝ դեռևս գոյություն ունեցող Եկեղեցիները բաժանող խնդիրներն ու արգելքները հաղթահարելու համար:

Պարտավորվում ենք,

- Ներել Եփեսացվոց թղթի առաքելական հորդորին և ջանալ Ավետարանում հայր-նված Քրիստոսի փրկագործական պարգամի շուրջ միասնական հասկացողության հասնել,

- Սուրբ Հոգու գործությամբ նպատակապես գործել Հիսուս Քրիստոսի Եկեղեցու ի մի հավաքս երևելի միության համար, որ արտահայտվում է մկրտության [ստորերդի] երկկողմանի ճանաչման, Ս. Հաղորդության միասնության, ինչպես նաև միասնական վկայության և ծառայության մեջ:

Բ

ԴԵՊԻ ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐԻ ՏԵՍԱՆԵԼԻ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎՐՈՊԱՅՈՒՄ

«Եթե դուք միմյանց սիրեք, դրանով բոլորը պիտի իմանան, որ դուք իմ աշակերտներն եք» (Հովհ. ԺԳ 35):

2. Ս. Ավետարանը միասնաբար քարոզել

Եվրոպայում Եկեղեցիների ամենակարևոր պարտականությունն է՝ Ս. Ավետարանը բանիվ և գործով բոլոր մարդկանց փրկության համար միասնաբար քարոզելը: Նկատի առնելով կողմնորոշումի բազմապիսի պակասությունը, քրիստոնեական արժեքներից օտարացումը, բայց նաև իմաստի բազմակողմանի փնտրությունը՝ պարտավորվում ենք հատկապես քրիստոնյաներին պալու իրենց հավաքի վկայությունը: Սրա համար անհրաժեշտ են Կեղային համայնքներում քրիստոնեական դաստիարակության և հովվության ասպարեզներում մեծ նվիրում և փորձառության փոխանակում: Խիստ կարևոր է նաև, որ Աստծու ժողովուրդը միասնաբար Ս. Ավետարանը ներմուծի ընկերության մեջ, ինչպես նաև ընկերային ծառայությամբ և քաղաքական պարասխանարվություն ստանձնելու միջոցով ի գործ դարձնի այն:

Պարտավորվում ենք,

- Ս. Ավետարանի քարոզչության մեր ջանքերի մասին քույր Եկեղեցիների հետ բանակցել, համաձայնություններ կնքել՝ խուսափելու համար վնասաբեր մրցակցությունից և մանավանդ նոր պառակտումների վտանգից,

- Ընդունել, որ յուրաքանչյուր անհատ խղճի ազատությամբ կարող է իր կրոնական և եկեղեցական ուղղությունն ընտրել. ոչ ոք իրավունք չունի բարոյական ճնշումով և կամ նյութական հրապույրներով մեկ ուրիշի դավանափոխության մղել, ինչպես նաև ոչ ոք իրավունք չունի մեկ ուրիշի ազատ կամքով առաջ եկած դավանափոխության արգելք լինել:

3. Իրար ընդառաջ գնալ

Ս. Ավետարանի ոգով պետք է որ միասնաբար վերանայենք քրիստոնեական Եկեղեցիների պարմությունը, որ լի է բազմաթիվ լավ փորձառություններով, բայց նաև պառակտումներով, թշնամություններով և նույնիսկ պատերազմական ընդհարումներով: Մարդկա-

յին մեղքը, սիրո պակասը և քաղաքական նպատակների համար հավաքքի և Եկեղեցիների հաճախակի չարաշահումը չարաչար վնասեցին քրիստոնեական վկայության հավաստիությանը:

Այս պարզաբանող քրիստոնեական համար էկումենիզմը սկիզբ պետք է առնի սրտերի նորոգությամբ և դարձի ու ապաշխարության պարտաստականությամբ: Էկումենիկ շարժման մեջ բարգավաճել է արդեն հաշտության հասկացողությունը:

Ուրեմն կարևոր է ճանաչել քրիստոնեական փարբեր ավանդությունների հոգևոր արժեքները, իրարից սովորել և այդպես միմյանց հարստացնել: Էկումենիզմի առավել զարգացման համար խիստ անհրաժեշտ է երիտասարդների փորձառություններն ու սպասումները նկատի առնել և նրանց գործակցությունը ըստ կարելիության քաջալերել:

Պարտավորվում ենք,

- Ձերբազատվել ինքնաբավարարվածությունից և նախապաշարումներից և իրար հետ հանդիպելու առիթներ գտնել և իրար օգնելու պարտաստական լինել,

- Քաջալերել էկումենիկ անկեղծությունն ու համագործակցությունը քրիստոնեական դաստիարակության, աստվածաբանական ուսումնառության, ինչպես նաև հեղափոխական աշխարհայնության մեջ:

4. Միասնաբար գործել

Էկումենիզմն արդեն իրականանում է միասնական գործունեության զանազան ձևերի մեջ: Տարբեր Եկեղեցիներին պարկանող քրիստոնյաներ թե՛ բարեկամությունների միջոցով, թե՛ դրացիությամբ, թե՛ հանգամանքների բերումով երբեմն իրենց ընդհանրելու միապետ են ապրում ու գործում: Մասնավոր պետք է փարադավան ամուսնությունների պարագան ա՛յն պարզաբանող քաջալերել, որպեսզի էկումենիզմը իրագործվի նաև առօրյա կյանքում:

Մենք խրախուսում ենք սրելով երկկողմանի և բազմակողմանի էկումենիկ հանձնաժողովներ փնդային, շրջանային, ազգային և միջազգային մակարդակների վրա համագործակցությունը զարգացնելու համար: Եվրոպական մակարդակի վրա անհրաժեշտ է Եվրոպայի Եկեղեցիների Համաժողովի և Եվրոպայի Եպիսկոպոսաց Համաժողովների Խորհրդի միջև համագործակցությունը զորացնել և եվրոպական էկումենիկ հեղափոխական համախմբումներ հրավիրել:

Եկեղեցիների միջև փոքր ու անհասկացողությունների պարագային պետք է փնդ փալ միջնորդարար և խաղաղարար ջանքերին և քաջալերել դրանք:

Պարտավորվում ենք,

- Միասնաբար գործել եկեղեցական կյանքի բոլոր մակարդակների վրա, եթե դրա համար գոյություն ունեն պայմաններ և հավաքքի հիմքերը կամ եթե ավելի մեծ նպատակները չեն խաթարվում,

- Պաշտպանել փոքրամասնությունների իրավունքները և նպաստել մեր երկրներում գերակող մեծամասնությունների և փոքրամասնությունների Եկեղեցիների միջև փոխող անհասկացողությունների և նախապաշարումների վերացմանը:

5. Համապեղ աղոթել

Էկումենիզմը կգոյարկի, երբ մենք Աստուծո խոսքը միասնաբար ենք ընկալում, և Ս. Հոգին մեր մեջ կներգործի և մեր միջոցով կգործի: Սուրբ Հոգու պարգևած շնորհքի գործությամբ այսօր կան բազմապիսի ձգվումներ՝ աղոթքների և եկեղեցական արարողությունների միջոցով՝ Եկեղեցիների միջև գոյություն ունեցող հոգևոր միասնությունը ամրապնդելու և Զրիստոսի Եկեղեցու Կոնստանդի միության համար աղոթելու: Միասնական հաղորդության բացակայությունը հարկանշականորեն ցավալի մի երևույթ է մի շարք քրիստոնեական Եկեղեցիների միջև պառակտման մեջ:

Մի քանի Եկեղեցիներ Էկումենիկ միասնական աղոթքներին դեռևս վերապահությամբ են մոտենում: Բայց մյուս կողմից կան բազմաթիվ Էկումենիկ արարողություններ, միասնական շարականներ և աղոթքներ, մանավանդ Տերունական Աղոթքը, որոնք մեր քրիստոնեական բարեպաշտության արտահայտությունն են:

Պարզավորվում ենք,

- Աղոթել իրար համար և քրիստոնյաների միության համար,
- Ծանոթանալ փոքրեր Եկեղեցիների արարողություններին, ինչպես նաև նրանց հոգևոր կյանքի փոքրեր արտահայտչաձևերին և արժեքները դրանք,
- Նպաստակալաց ընթանալ դեպի հաղորդության միասնություն:

6. Երկխոսությունները շարունակել

Մեր՝ ի Զրիստոս արմատացած միասնությունն էական կարևորություն ունի՝ հակառակ մեր աստվածաբանական և բարոյական փոքրեր դիրքորոշումներին: Հակառակ մեզ պարզված և մեզ հարստացնող բազմազանության՝ վարդապետության, բարոյական հարցերի, եկեղեցա-իրավական սահմանումների մեջ գոյություն ունեցող հակադրություններն առիթ դարձան Եկեղեցիների բաժանման: Հաճախ վճռական դեր խաղացին պարսպան արտակարգ դիպվածները և մշակութային փոքրեր յուրահարկությունները:

Էկումենիկ միասնությունը խորացնելու համար անհրաժեշտ է, որ ի հավաքս միաբանության հասնելու ջանքերը անպայման շարունակվեն: Առանց ի հավաքս միության հնարավոր չէ Եկեղեցիների լիիրավ միասնությունը: Երկխոսության համար ուրիշ մի այլ միջոց չկա:

Պարզավորվում ենք,

- Մեր Եկեղեցիների միջև երկխոսությունը՝ եկեղեցական փոքրեր մակարդակների վրա բարեխղճորեն և հեղուկալանորեն շարունակել, ինչպես նաև քննել, թե երկխոսություններ

րի ո՞ր արդյունքները կարող են Եկեղեցիների համար ընդունելի և պարտավորիչ հայտարարվել,

- Անհամաձայնությունների պարագային, մանավանդ երբ հավաքի և բարոյական հարցերը ներկայացնում են երկպառակտման վրանգ, անհրաժեշտ է երկխոսության առիթներ փնտրել և այս հարցերը Ավետարանի լույսի տակ միասնաբար քննարկել:

Գ

ՄԵՐ ՄԻԱՄՆԱԿԱՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ՐՈՂԱՅՈՒՄԸ

*«Երանի՜ խաղաղարարներին, որովհետև նրանք
Աստուծո որդիներն պիտի կոչվեն» (Մատթ. Ե 9):*

7. Եվրոպան միաբերել կերպավորել

Դարերի ընթացքում Եվրոպան ունեցել է կրոնական, մշակութային և առավելաբար քրիստոնեական զարգացում: Միաժամանակ, քրիստոնյաների անտարբերությունը պարճառ է դարձել բազմաթիվ չարիքների թե՛ Եվրոպայում և թե՛ նրա սահմաններից դուրս: Մենք խոստովանում ենք մեր պարասխանարվությունն այս հանցանքի նկատմամբ և հայցում Աստուծո ու մարդկանց ներողամտությունը:

Մեր հավաքըն օգնում է մեզ՝ անցյալից սովորելու և մեր ուժերը կենտրոնացնելու, որպեսզի քրիստոնեական հավաքը և նմանին սերը հույս ճառագայթի բարոյականության և պարկեշտության համար, դաստիարակության և մշակույթի համար, քաղաքականության և տնտեսության համար թե՛ Եվրոպայում և թե՛ ամբողջ աշխարհում:

Եկեղեցիները քաջալերում են եվրոպական մայրցամաքի միությունը: Առանց միասնական արժեքների անկարելի է հասնել հարաբերական միության: Համոզված ենք, որ քրիստոնեության հոգևոր ժառանգությունը մի ուժ է Եվրոպան հարստացնող և ներշնչող: Հիմք ունենալով քրիստոնեական մեր հավաքըն, պետք է որ կարելին անենք հումանիստական և ընկերախնամ Եվրոպայի համար, որտեղ պահպանվում են մարդու իրավունքներն ու խաղաղության, արդարության, ազատության, համերաշխության, հանդուրժողության և զորակցության հիմնարկները: Այլև մենք ընդգծում ենք կյանքի նկատմամբ ակնածանքը, ամուսնության և ընտանիքի արժեքը, աղքատներին կարարվելիք առաջնահերթ խնամքը, ներելու պարաստականությունն ու ամեն ինչում ներողամտությունը:

Իբրև Եկեղեցիներ և միջազգային կազմակերպություններ՝ պարտավոր ենք պայքարել այն վրանգի դեմ, որ Եվրոպան չդառնա միավորված Արևմտյան և բաժանյալ Արևելքի անհավասար մի ամբողջություն: Պետք չէ անտեսել նաև հյուսիսի և հարավի մասերը: Միաժամանակ պետք է խուսափել ամեն տեսակի եվրոկենտրոն ուղղվածությունից և զորացնել ողջ մարդկության հանդեպ Եվրոպայի պարասխանարվությունը, մանավանդ աղքատների և ողջ աշխարհի նկատմամբ:

Պարտավորվում ենք,

- Մեր ընկերային պարտախանարվության բովանդակությունն ու նպատակները միասնաբար պարզաբանել, այլև Եկեղեցիների պահանջներն ու երազները՝ աշխարհականացող եվրոպական կազմակերպությունների դիմաց ըստ կարելիւյն միասնաբար ներկայացնել,
- Հիմնարար արժեքներն ամեն րեսակի միջամտության դիմաց պաշտպանել,
- Կրօնն ու Եկեղեցին ցեղամոլ և ազգայնամոլ նպատակների համար շահագործելու ամեն րեսակի փորձ մերժել:

8. Ժողովուրդներ և մշակույթներ հաշտեցնել

Եվրոպայի մեկ հարստությունն ենք համարում շրջանային, ազգային, մշակութային և կրոնական ավանդությունների բազմազանությունը: Բազմաթիվ ընդհարումներին ի րես Եկեղեցիների պարտականությունը կայանում է և՛ ժողովուրդների, և՛ մշակույթների համար հաշտության համարել ծառայություն րանելու մեջ: Գիտակցում ենք, որ Եկեղեցիների միջև խաղաղությունը նույնպես կարևոր մի նախապայման է այս նպատակի համար:

Մեր միասնական ջանքերը րարվում են քաղաքական և ընկերային հարցերն Ավերաբանի ոգով կշռադարելու և լուծելու ուղղությամբ: Որովեերս անձը և յուրաքանչյուր մարդու, իբրև Աստուծո պարկերի, արժանապարվությունն արժեվորելով պաշտպանում ենք բոլոր մարդկանց բացարձակ հավասարությունը:

Իբրև Եկեղեցիներ ուզում ենք Եվրոպայի մեջ ժողովրդավարության ընթացքը միասնաբար քաջալերել: Հանձնառու ենք խաղաղության մի համակարգի նկատմամբ, եթե դա հիմնված է հարցի խաղաղ լուծման սկզբունքի վրա: Դարապարում ենք բռնության ամեն ձև, որ ուղղված է մարդկանց, մանավանդ կանանց և երեխաների դեմ:

Հաշտության ծիրի մեջ է մտնում նաև քաջալերել անձը՝ բոլոր ազգերի մեջ ընկերային արդարության, հաղթահարելու համար նախ և առաջ աղքատի և հարուստի միջև խորականությունը, ինչպես նաև գործազրկությունը: Միասնաբար ցանկանում ենք Եվրոպայում գաղթականների, փախստականների և ապաստանյալների մարդավայել կերպով ընդունմանը նպաստել:

Պարտավորվում ենք,

- Պաքարել ամեն րեսակի ազգայնամոլության դեմ, որ ընկնում է ուրիշ ազգեր և ազգային փոքրամասնություններ, ինչպես նաև հարցերի խաղաղ լուծման ձևը պաշտպանել,
- Կյանքի բոլոր ոլորտներում գորացնել կնոջ դիրքն ու իրավահավասարությունն ու թե՛ Եկեղեցու և թե՛ հասարակության մեջ քաջալերել կանանց ու րդամարդկանց արդար հավասարությունը:

9. Արարչագործությունը պահպանել

Արարիչ Աստուծո սիրույն նկատմամբ մեր ունեցած հավաքով, երախտապարտորեն գիտակցում ենք արարչության պարզևը, բնության արժեքն ու գեղեցկությունը: Բայց սար-

սպիտակաբույս անկանապուշտ ենք, թե ինչպես մարդկանց կողմից երկրի բարիքները, առանց նկարի առնելու նրանց արժեքը և առանց հարգելու նրանց սահմանափակ լիությունը, անխնա վարելով են՝ առանց մտածելու ապագա սերունդների բարեկեցության մասին:

Ցանկանում ենք ողջ արարչության համար կյանքի մնայուն պայմանները միասնաբար պաշտպանել: Աստուծո առաջ պատասխանատվությամբ՝ պարտավոր ենք միասնաբար չափանիշներ դնել և նրանք ի գործ դարձնել և առավել զարգացնել, այն, ինչը մարդիկ գիտական և ճարտարագիտական մարզում թեև կարող են իրագործել, բայց բարոյական մարզում իրավունք չունեն կատարելու: Ամեն պարագայի, պեպք է յուրաքանչյուր մարդու անփոխարինելի արժանապատվությունը նախակարգ դասվի, քան ճարտարագիտական կարելիությունը:

Հանձնարարում ենք եվրոպական Եկեղեցիներում կյանքի կոչել Էկումենիկ աղոթքի մի օր՝ արարչագործության պահպանության համար:

Պարտավորվում ենք,

- Առավել զարգացնել մի ապրելակերպ, որի միջոցով ժխտվեն տնտեսական և սպառողական պարտադրանքների գերիշխանությունը, և արժեք տալ պատասխանատվության և մնայուն կենսամակարդակի,

- Զաջալերել եկեղեցական կենսությունը պահպանող կազմակերպություններին և Էկումենիկ հիմնարկները՝ արարչագործության պահպանության իրենց պատասխանատվության մեջ:

10. Հրեականության հետ միասնությունը խորացնել

Յուդահաբույս մի միասնություն կապում է մեզ հրեա ազգին, որի հետ Աստուծո հավիտենական մի ուխտ է կնքել: Հավաքելով գիտնեք, որ մեր հրեա քույրերն ու եղբայրներն «Աստուծո սիրելի են իրենց հայրերի սիրտին համար: Որովհետև Աստուծո պարգևներն ու կոչումը անդամնալի են» (Հռովմ. ԺԱ 28-29): Նրանք ունեն «որդեգրությունը, փառքը, ուխտերը, օրենսդրությունը, պաշտամունքը և խոստումը: Նրանց են հայրերը, նրանցից և՛ ըստ մարմնի Բրիսպոս» (Հռովմ. Թ 4-5): Մենք պախարակում ենք և դարապարտում հակասեմականության բոլոր արտահայտությունները, ինչպես արելության պոթեկումներն ու հալածանքները: Բրիսպոսեական հակահրեականության համար հայցում ենք Աստուծոց ներդրամություն, իսկ մեր հրեա քույր-եղբայրներից՝ հաշտություն:

Խիստ անհրաժեշտ է մեր Եկեղեցիների թե՛ քարոզչության, թե՛ դասավանդության, թե՛ վարդապետության և թե՛ կյանքում գիտակից դարձնել քրիստոնեական հավաքի՝ հրեականության հետ ունեցած կապը և քրիստոնեա-հրեական համագործակցությունը քաջալերել:

Պարտավորվում ենք,

- Մերժել Եկեղեցու և հասարակության մեջ հակասեմական և հակահրեական բոլոր ձևերը,

- Փնտրել մեր հրեա քույր-եղբայրների հետ բոլոր մակարդակների վրա երկխոսության առիթներ և աշխուժացնել դրանք:

11. Իսլամականության հետ հարաբերություններ մշակել

Դարեր ի վեր իսլամներն ապրում են Եվրոպայում: Նրանք եվրոպական մի շարք պետություններում կազմում են բազմաքանակ փոքրամասնություններ: Միաժամանակ քրիստոնյաների և իսլամների միջև գոյություն են ունեցել և ունեն բազմաթիվ լավ հարաբերություններ և դրացիություն, բայց նաև երկու կողմերի պարագային էլ՝ շատ վերապահումներ և նախապաշարումներ, որոնք արդյունքն են պատմական և մոտ անցյալի դառն փորձառությունների:

Ցանկանում ենք քրիստոնյաների և իսլամների միջև հանդիպումը, ինչպես նաև քրիստոնյա-իսլամ երկխոսությունը բոլոր մակարդակների վրա աշխուժացնել: Հանձնարարում ենք մանավանդ մեկ Աստուծո հավատքի շուրջ միասնել գրույցների կազմակերպումը և մարդու իրավունքների հասկացողության պարզաբանումը:

Պարզավորվում ենք,

- Իսլամների հետ արժեքների նկատմամբ գնահատական կեցվածքով հանդիպել,
- Միասնական կարիքների պարագային իսլամների հետ համագործակցել:

12. Հանդիպումներ այլ կրոնների և աշխարհայացքների հետ

Կրոնական և աշխարհայացքային համոզմունքների և կենսաձևերի բազմազանությունը հատկանշական է Եվրոպայի մշակույթի համար: Արևելյան կրոններն ու կրոնական նոր խմբակցությունները տարածվում են [Եվրոպայում]՝ շարժելով բազմաթիվ քրիստոնյաների հետաքրքրությունը: Կան նաև մարդիկ, որոնք, անտարբեր կեցվածք որդեգրելով, մերժում են քրիստոնեական հավատքը կամ հետևում են այլ աշխարհայացքների:

Ուզում ենք մեզ ուղղված քննադատական հարցադրումներին լրջորեն մոտենալ և ջանալ ազնիվ բացահայտման հասնել: Միաժամանակ պետք է տարբերել, թե ո՞ր խմբակցությունների հետ երկխոսություններն ու հանդիպումներն ընդունելի են և քրիստոնեական արեստանկյունից որո՞նք են մերժելի:

Պարզավորվում ենք,

- Ճանաչել և պաշտպանել մարդկանց և խմբակցությունների կրոնական և խղճի ազատությունը, որպեսզի նրանք, ի գործու իրավական սահմաններում, կարենան կիրարկել իրենց կրոնն ու աշխարհայեցողությունը թե՛ անհատական ու հավաքական և թե՛ ներքին՝ անձնական ու հանրային մակարդակների վրա,

- Տրամադիր լինել մարդկանց հետ բարյացակամ երկխոսության, նրանց հետ հասարակաց հետաքրքրություններ հետապնդել և նրանց դիմաց տալ քրիստոնեական հավատքի վկայությունը:

**ՆԻՍՈՒՄ ՔՐԻՍՏՈՍ ՈՐՊԵՍ ՏԵՐԸ ՄԵԿ ԵԿԵՂԵՑՈՒՎ՝ ՆԱՇՏՈՒԹՅԱՆ ՈՒ
ԽԱՂԱՂՈՒԹՅԱՆ ՎԱՄԱՐ ՄԵՐ ՄԵԾԱԳՈՒՅՆ ՎՈՒՅՄՆ Է: ՎԱՆՈՒՆ ՆԻՍՈՒՄԻ
ՑԱՆԿԱՆՈՒՄ ԵՆՔ ԵՎՐՈՊԱՅՈՒՄ ՇԱՐՈՒՆԱԿԵԼ ՄԻԱՄՆԱԿԱՆ ՃԱՆԱԿԱՐԿԸ:
ԱՍՏԾՈՒՅ ՎԱՅՅՈՒՄ ԵՆՔ ԻՐ ՍՈՒՐԲ ՎՈԳՈՒ ԶՈՐԱԿՅՈՒԹՅՈՒՆԸ:**

«Թող Նույսի Աստվածը լիացնի ձեզ ամենայն ուրախությամբ և խաղաղությամբ, որպեսզի Սուրբ Հոգու զորությամբ դուք հույսով առապանաք» (Հռովմ. ԺԵ 13):*

*

* *

Իբրև նախագահներ Եվրոպայի Եկեղեցիների Համաժողովի և Եվրոպայի Եպիսկոպոսաց Համաժողովների Խորհրդի, հանձնարարում ենք, որ սույն «Էկումենիկ Ուղեգիծ»-ը Եվրոպայի բոլոր Եկեղեցիների և Եպիսկոպոսաց Համաժողովների կողմից ընդունվի իբրև հիմք և իր համապատասխան շրջանակներում իրագործվի:

Այս հանձնարարությամբ ստորագրում ենք «Էկումենիկ Ուղեգիծ»-ը 2001 թվականի միասնական Ս. Զարկի փոնին հաջորդող առաջին կիրակի օրը, եվրոպական էկումենիկ հանդիպման շրջագծից ներս:

Ստրասբուրգ, 22 ապրիլ 2001

Մեմբերադիրք Երեմի

Նախագահ

Եվրոպայի Եկեղեցիների

Համաժողովի Խորհրդի

Կարդինալ Միլոսլավ Վլք

Նախագահ

Եվրոպայի Եպիսկոպոսաց

Խորհրդի Համաժողովի

Հողվածը պատրաստեց և գերմաներենից թարգմանեց՝

Տ. ԱՐՄԱՇ ԱՐԵՂԱ ՆԱԼԱՆԴՅԱՆԸ

Գերմանախոյոց թեմ

* Նոր Կտակարանի բնագրում ձեզ (Մանություն թարգմանեցի):